

Decizia CCR nr. 597/ 15.07.2020

Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra neconstituționalității dispozițiilor art. 18¹ alin. (4) din titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005

Excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 18¹ alin. (4) din titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente , potrivit căroră „Titlurile de despăgubire se valorifică în termen de 3 ani de la data emiterii, care însă nu expiră mai devreme de 12 luni de la prima ședință de tranzacționare a acțiunilor emise de Fondul 'Proprietatea’”, a fost invocată în fața Curții de Apel București Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie fiind admisă prin Decizia civilă nr. 273 din 23 mai 2017.

Criticile aduse textului de lege au avut în vedere în principal faptul că, dacă art. 18¹ alin. (4) din Titlul VII al Legii nr. 247/2005 s-ar interpreta în sensul că după trecerea termenului de 3 ani se stinge însuși dreptul la despăgubiri, iar nu dreptul de opțiune între acțiuni la Fondul Proprietatea și suma de bani în numerar, atunci s-ar ajunge la o veritabilă încălcare a dreptului de proprietate. Suma de bani la care persoana îndreptățită are dreptul reprezintă de fapt, în temeiul subrogației reale cu titlu particular, dreptul de proprietate asupra imobilului care nu i-a putut fi restituit în natură.

Cel mai clar argument în sensul intenției legiuitorului de a institui un caz de subrogație reală cu titlu particular este formularea „*restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor*”. Este evident că s-a dorit restituirea imobilelor, iar în cazurile în care aceasta nu a fost posibilă în natură, s-a instituit posibilitatea acordării unor măsuri reparatorii care să înlocuiască imobiul respectiv, restituind-se astfel imobilul, însă nu în materialitatea sa, ci prin echivalent.

Astfel, s-ar ajunge la situația în care, prin neexercitarea dreptului de opțiune în termenul de 3 ani, persoana îndreptățită, căreia i s-au stabilit anterior, odată cu emiterea titlului de despăgubire, atât existența dreptului de proprietate, cât și întinderea acestuia, ar pierde însuși dreptul de proprietate asupra imobilului.

Prin Decizia nr. 597 din 15 iulie 2020 publicată în Monitorul Oficial nr. 923 din 09.10.2020, Curtea Constituțională ("C.C.R.") a admis excepția de neconstituționalitate ridicată și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art.181 alin.(4) din Titlul VII al Legii nr.247/2005 care condiționează însuși dreptul la despăgubiri al deținătorilor de titluri de despăgubire de exercitarea dreptului de opțiune pentru o anumită modalitate de despăgubire este neconstituțională.

Consecințele acestei decizii sunt semnificative, sub multe planuri, în principal al termenului în care persoanele îndreptățite au posibilitatea de a opta pentru o anumită modalitate de despăgubire, decizia fiind aplicabilă tuturor celor care nu și-au exprimat dreptul în termenul de 3 ani reglementat de dispozițiile ce au făcut obiectul excepției de neconstituționalitate.

Urmare a constatării neconstituționalității dispozițiilor art. 18¹ alin. (4) din Titlul VII al Legii nr. 247/2005, în raport de dispozițiile art. 521 alin. (4) coroborat cu art. 518 din Codul de Procedură civilă, Decizia nr. 31 din 17 octombrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin care s-a stabilit că ” *Termenul de 3 ani prevăzut de art. 18¹ alin. (4) din titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente; cu modif. și compl. ult., nu este afectat de prevederile art. III din O.U.G. nr. 62/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, și pentru suspendarea aplicării unor dispoziții din titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările ulterioare și ale articolului unic al O.U.G. nr. 4/2012 privind unele măsuri temporare în vederea consolidării cadrului normativ necesar aplicării unor dispoziții din titlul VII „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv” al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, aprobată cu modificări prin Legea nr. 117/2012” își încetează aplicabilitatea.*

În lumina celor prezentate se conturează ideea conform căreia persoanele îndreptățite care nu și-au valorificat Titlurile de despăgubire prin exprimarea unei opțiuni în raport de dispozițiile art. 18¹ alin. (1) –(3) din Legea nr. 247/2005 în termenul de 3 ani prevăzut de alin. (4) al aceluiași articol, au posibilitatea de a solicita Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților („ANRP”) emiterea titlurilor de plată aferente Deciziilor emise de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor (ulterior Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor), reprezentând titlurile de despăgubire.

Nu în ultimul rând, este de menționat că Decizia C.C.R. nr. 597 din 15 iulie 2020 produce efecte deosebit de importante și sub aspectul modalității de despăgubire pe care statul va trebui să o respecte.

Astfel, la punctul 65 din Decizie, C.C.R. a reținut că ” *modalitatea de despăgubire pe care statul trebuie să o asigure pentru respectivele titluri de despăgubire va fi prin emiterea de titluri de plată în conformitate cu art.41 din Legea nr.165/2013, de vreme ce titlurile de conversie nu se mai emit din 15 martie 2012, participația statului la Fondul „Proprietatea” fiind (aproape) epuizată, iar noua lege – Legea nr.165/2013 - nu se mai referă la titlurile de conversie, ci la plata despăgubirilor în bani, pentru situațiile tranzitorii.*”

În jurisprudența sa constantă C.C.R. a reținut că, în raport de dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, atât considerentele cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept.

În consecință, toate persoanele îndreptățite care nu și-au exprimat opțiunea în termenul de 3 ani au posibilitatea de a formula o cerere prin care să solicite emiterea titlurilor de plată în conformitate cu dispozițiile art. 41 din Legea nr. 165/2013, în cazul unui refuz, persoanele îndreptățite având deschisă acțiunea în instanță.

Avocat Negoită Daniela-Maria

S.C.A. Duțescu și Asociații